

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts info@spkc.gov.lv

EPIDEMIOLOĢIJAS BIĻETENS

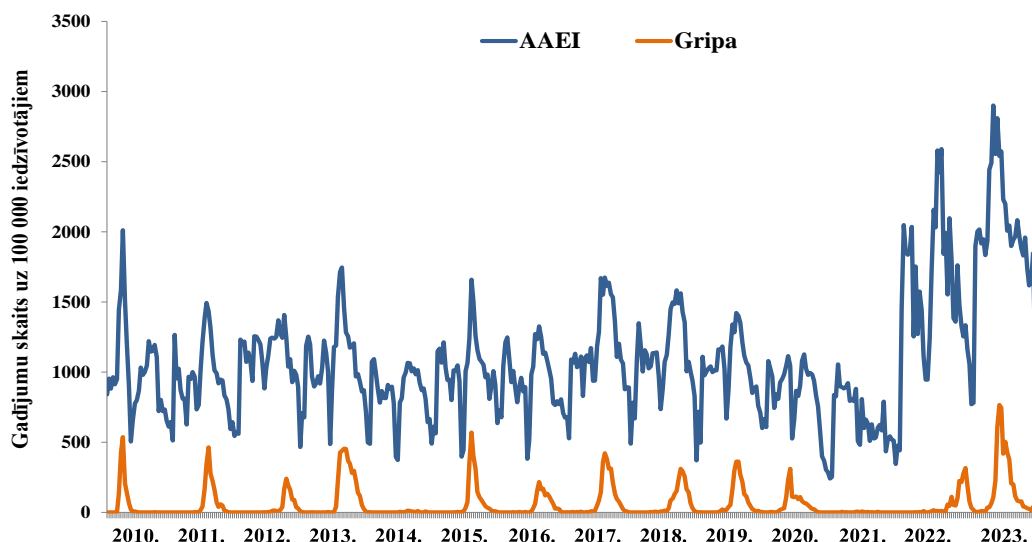
Nr. 46(1862)

2023. gada 27. novembris

Pārskats par gripas un citu akūtu augšējo elpceļu infekciju (AAEI) izplatību 2022.–2023. gada epidēmiskajā sezonā

<i>Gripas un citu elpceļu infekciju uzraudzībā iesaistītas iestādes un monitoringa populācija</i>	2
<i>Vēršanās ambulatorajās iestādēs un elpceļu infekciju intensitāte</i>	3
<i>Hospitalizētie pacienti gripas gadījumos</i>	8
<i>Izglītības iestāžu apmeklējums</i>	9
<i>Virusoloģijas dati</i>	9
<i>Gripas izraisītie nāves gadījumi un kopējā mirstība</i>	14
<i>Vakcinācija pret gripu</i>	17
<i>Sezonas raksturojums Eiropas reģionā un Ziemeļu puslodē</i>	19
<i>Vakcīnu sastāvs nākamajai sezonai</i>	22

AAEI un gripas intensitāte no 2009.-2010. gada līdz 2022.-2023. gada sezonai

Gripas un citu elpceļu infekciju uzraudzībā iesaistītas iestādes un monitoringa populācija

Gripas uzraudzība tiek veikta desmit administratīvajās teritorijās – septiņas republikas nozīmes pilsētas un Gulbenes, Jēkabpils un Valmieras novados. Monitoringā tiek iesaistītas primārās veselības aprūpes iestādes (ģimenes ārsta prakses), stacionārās ārstniecības iestādes un vispārējās un pirmsskolas izglītības iestādes.

Monitoringā iesaistītās ģimenes ārstu prakses un monitoringa populācija

Katru sezonu tiek atlasītas 40 līdz 70 ģimenes ārsta prakses, kas sniedz informāciju par pacientu skaitu, kas vērsušies ambulatorajā iestādē akūto augšējo elpceļu infekciju, gripas un pneimoniju gadījumos. Aprakstāmajā sezonā ziņojumus snieguši 42 ģimenes ārsti. Monitoringā iesaistīto iedzīvotāju skaits kopā bijis 75 461 jeb 4,0% no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita un 7,3% no iedzīvotāju skaita monitoringa iekļautajās pilsētās. Balstoties uz ziņojumiem par apmeklējumu skaitu ģimenes ārsta praksēs (ĢĀP), tiek aprēķināta iknedēļas gripas un citu AAEI intensitāte, t.sk. pa teritorijām un vecuma grupām.

Administratīvā teritorija	ĢĀP skaits	Reģistrēto pacientu skaits pa vecuma grupām					Īpatsvars no iedzīvotāju skaita (%)
		0–4	5–14	15–64	65 un>	Kopā	
Daugavpils	6	490	1 011	6 247	2 367	10 115	12,8%
Gulbenes novads	1	114	298	1 449	145	2 006	10,5%
Jelgava	2	157	340	2 198	706	3 401	6,2%
Jēkabpils novads	2	151	360	2 113	597	3 221	8,1%
Jūrmala	3	243	718	2 844	962	4 767	9,4%
Liepāja	5	480	1 061	5 895	1 834	9 270	13,8%
Rēzekne	2	187	508	2 615	692	4 002	15,1%
Rīga	15	1 705	4 147	17 081	5 496	28 429	4,7%
Valmieras novads	1	129	376	1 766	547	2 818	5,5%
Ventspils	5	301	912	4 815	1 404	7 432	22,6%
Kopā	42	3 957	9 731	47 023	14 750	75 461	4,0%
<i>% pa vecuma grupām</i>		<i>5,2%</i>	<i>12,9%</i>	<i>62,3%</i>	<i>19,6%</i>	<i>100%</i>	

Monitoringā iesaistītās slimnīcas

Monitoringā kopā tiek iesaistītas 10 slimnīcas (198 nodaļas ar 4 921 gultasvietu) 8 administratīvajās teritorijās. Slimnīcu uzņemšanas nodaļas iknedēļi sniedz informāciju par pacientiem, hospitalizētiem ar aizdomām par gripu un gripas izraisītu pneimoniju pa vecuma grupām.

Administratīvā teritorija	Slimnīcas nosaukums	Nodaļu skaits	Gultu skaits
Daugavpils	SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca"	19	531
Jelgava	SIA "Jelgavas pilsētas slimnīca"	7	256
Jēkabpils	SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"	15	199
Liepāja	SIA "Liepājas reģionālā slimnīca"	17	338
Rēzekne	SIA "Rēzeknes slimnīca"	8	240
Rīga	VSIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"	62	1 745
	VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	12	257
	VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"	27	798
Valmiera	SIA "Vidzemes slimnīca"	13	282
Ventspils	SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca"	18	275
KOPĀ	10 slimnīcas	198	4 921

Monitoringā iesaistītās izglītības iestādes

Aprakstāmajā sezonā monitoringā tika iekļautas 32 vispārējās izglītības iestādes (17 396 skolēni) un 30 pirmsskolas izglītības iestādes (5 600 bērni), lai sniegtu informāciju par izglītības iestādes apmeklējumu katras nedēļas ceturtdienā.

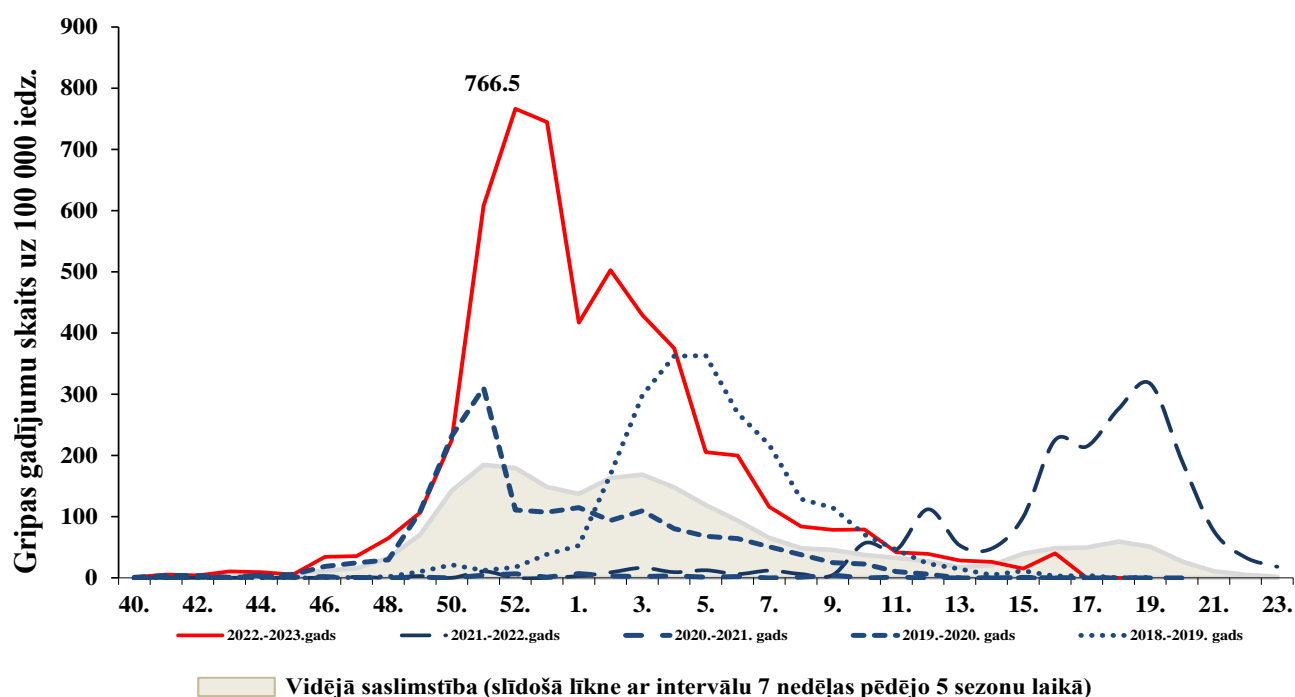
Administratīvā teritorija	Vispārējās izglītības iestādes		Pirmsskolas izglītības iestādes	
	Iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Iestāžu skaits	Bērnu skaits
Daugavpils	2	1042	1	531
Gulbenes novads	1	1120	1	128
Jelgava	1	737	1	243
Jēkabpils	1	1454	1	401
Jūrmala	2	763	2	384
Liepāja	2	1296	2	466
Rēzekne	1	617	1	110
Rīga	12	7253	10	1441
Valmiera	1	558	1	221
Ventspils	9	4010	10	1675
Kopā	32	17 396	30	5 600

Vēršanās ambulatorajās iestādēs un elpceļu infekciju intensitāte

Gripas epidēmijas intensitāte 2022.–2023. gada sezonā vērtējama kā augsta. Akūto augšējo elpceļu infekciju (AAEI) izplatības intensitāte 2022.–2023. gada sezonā bijusi augstāka salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām.

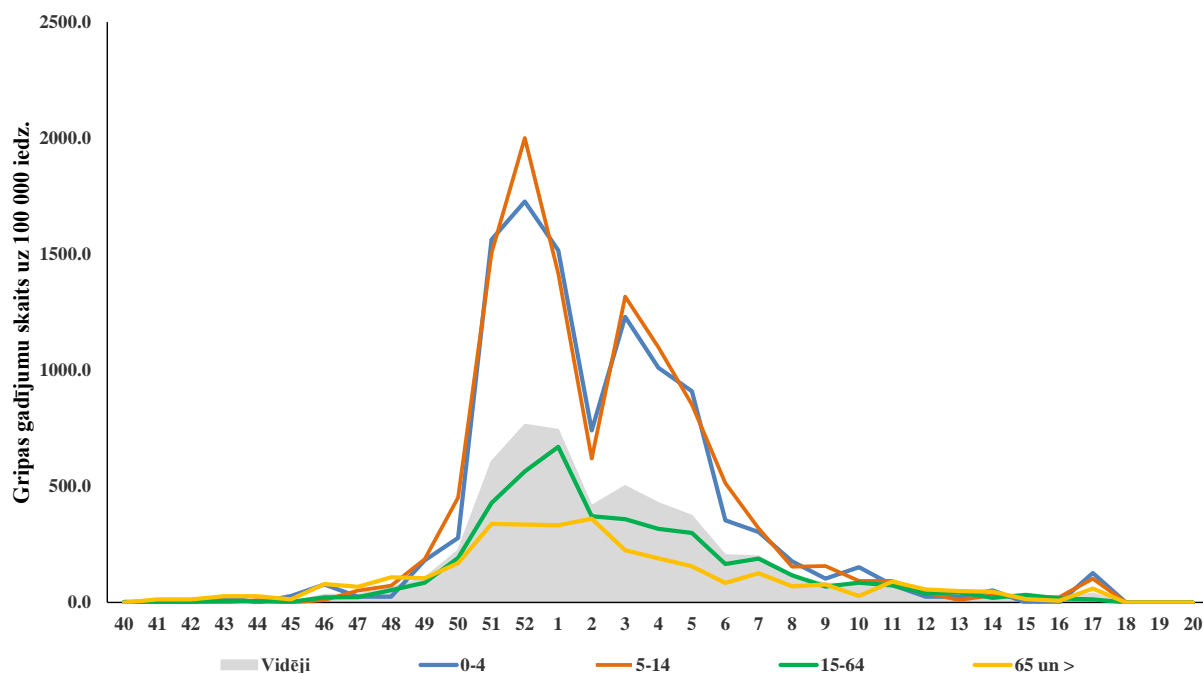
Pacientu vēršanās ambulatorajās iestādēs gripas gadījumos

Gripas epidēmiskā izplatība 2022. – 2023. gada sezonā sākās 2022. gada beigās un ilga līdz 2023. gada aprīļa beigām (2023. gada 16. nedēļa). Salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu rādītājiem, gripas intensitātes pieaugums bija straujš. Gripas epidēmijas maksimāla intensitāte tika sasniegta 52. nedēļā (766,5 uz 100 000 iedzīvotājiem).

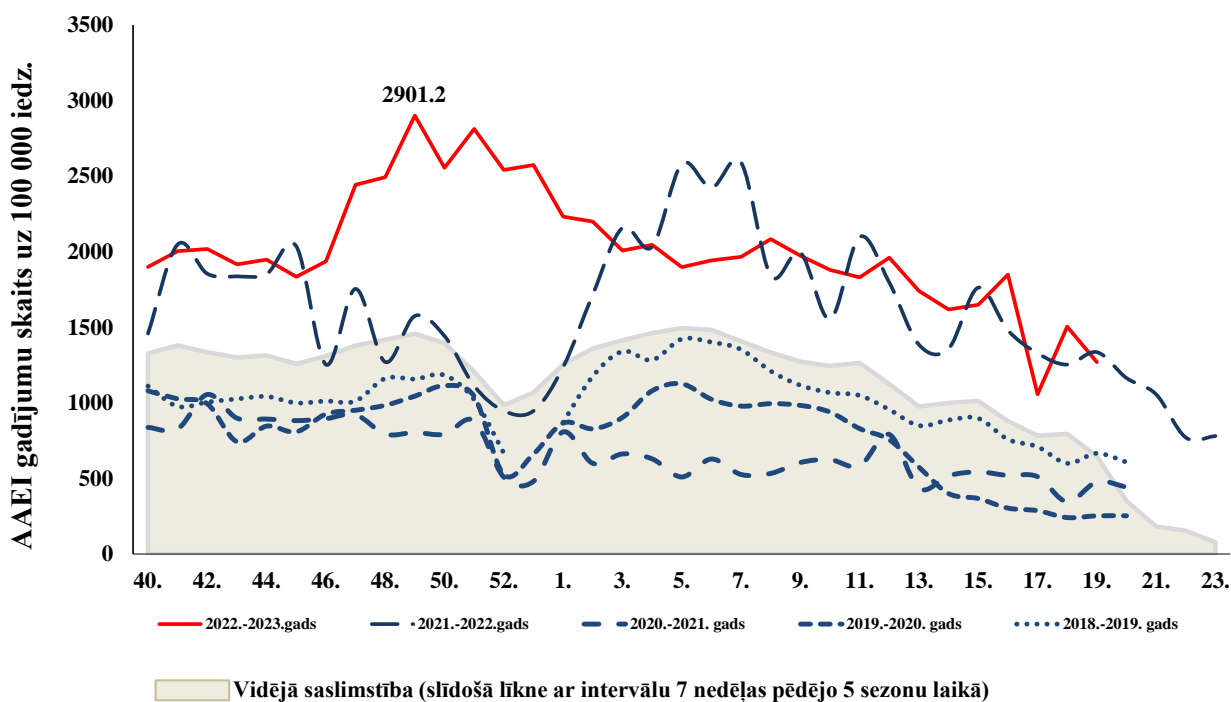
Gripas intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Visaugstākā saslimstība ar gripu pēc vēršanās ambulatorajās iestādēs reģistrēta bērniem 0–4 un 5–14 gadu vecuma grupā. Maksimālais vērsušos pacientu skaits šajās vecuma grupās tika novērots 2022. gada 52. nedēļā.

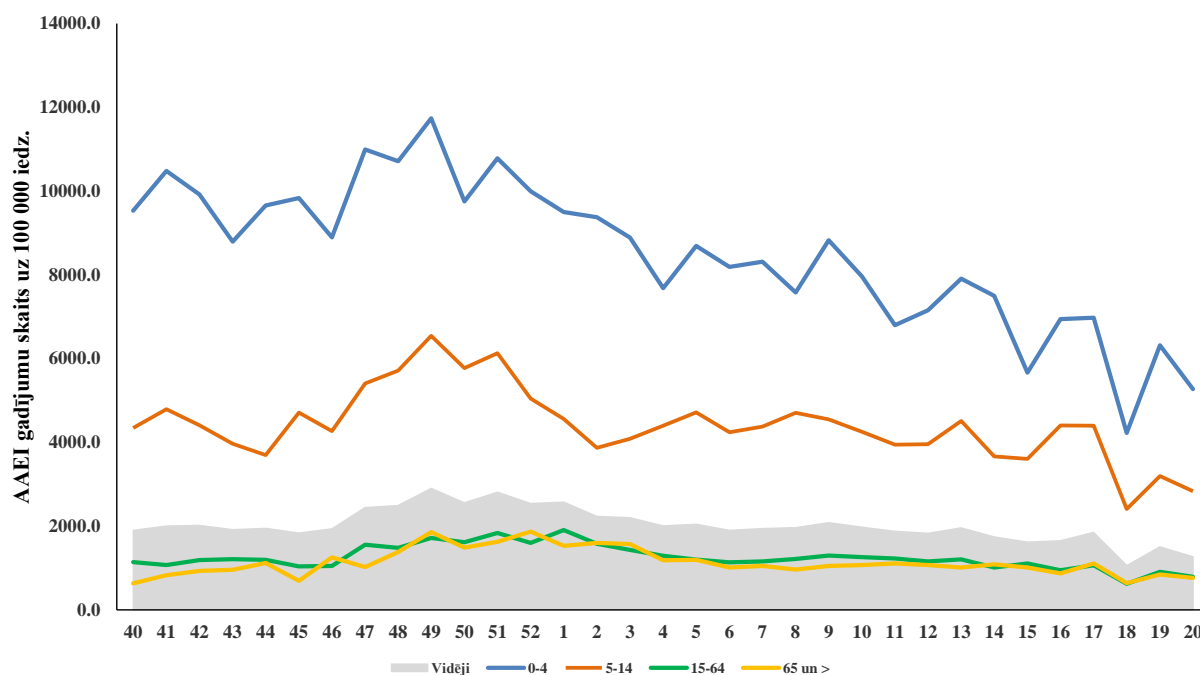
Vēršanās ambulatorajās iestādēs AAEI gadījumos

Pacientu vēršanās AAEI gadījumos ambulatorajās monitoringa iestādēs no sezonas sākuma (2022. gada 40. nedēļa) līdz pat sezonas beigām bija līdzīga situācija kā pagājušajā sezonā. Visaugstākie rādītāji tika novēroti sezonas vidū no 49. - 52. Nedēļai.

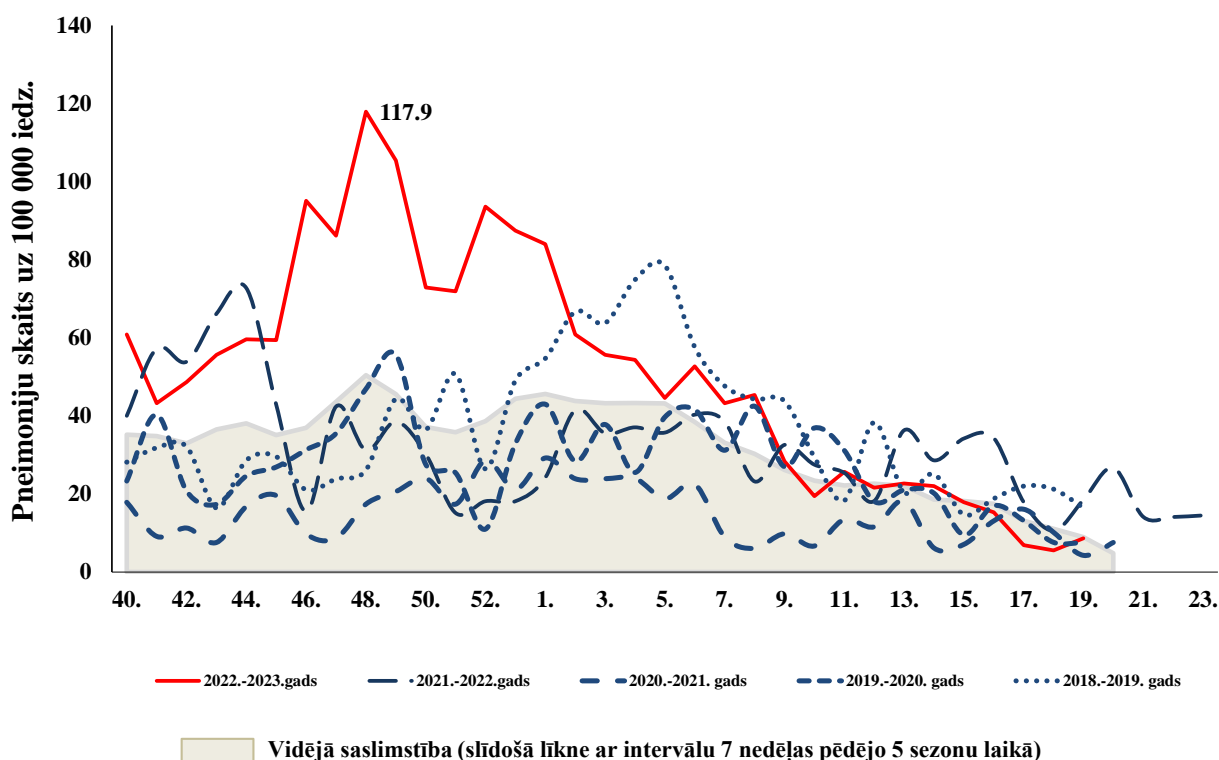
AAEI intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Augstākā saslimstība ar AAEI sezonas laikā reģistrēta bērniem 0–4 gadu un 5–14 gadu vecuma grupā, kas bija augstāka nekā vidējā saslimstība.

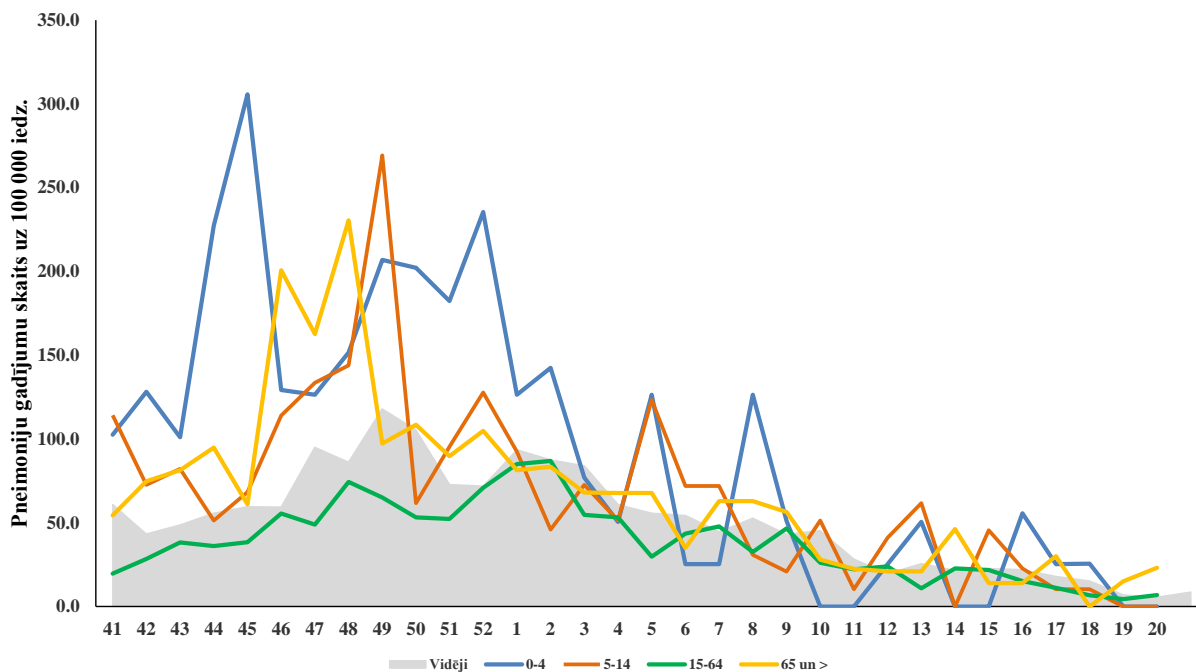
Pneimoniju intensitāte

Pneimoniju gadījumos ambulatorajās iestādēs novērojami 3 augsti rādītāji, attiecīgi 46. 49. 52. nedēļā un sezonas maksimums tika sasniegts 48. nedēļā, kur pneimoniju gadījumos ambulatorajās iestādēs vērsušies 89 pacienti jeb 117,9 pacienti uz 100 000 iedzīvotājiem, kas ir ievērojami vairāk nekā iepriekšējās sezonās.

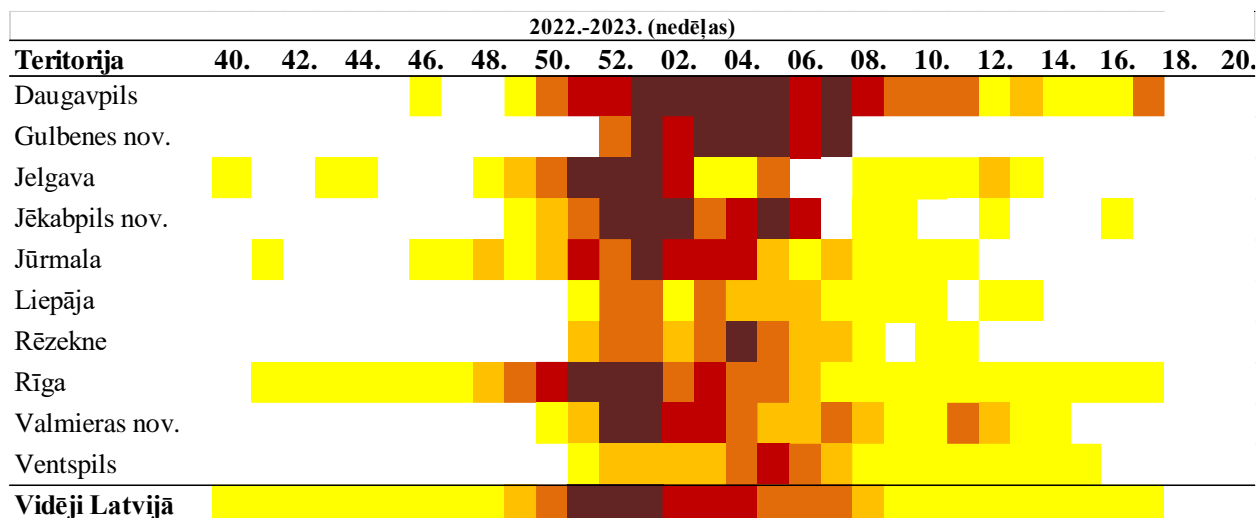
Pneimoniju intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Augstāka saslimstība ar pneimonijām reģistrēta gan bērniem, gan pieaugušajiem atkarībā no nedēļas. Monitoringa sezonas sākumā no 42. - 45. nedēļai un no 51. - 2. nedēļai visaugstākā saslimšana reģistrēta bērniem vecuma grupā no 0 – 4 gadiem, savukārt no 46. - 49. nedēļai visaugstākā saslimšana reģistrēta pieaugušajiem vecumā virs 65 gadiem.

Gripas izplatība un intensitāte atsevišķās administratīvajās teritorijās

- 2022. gada 40. nedēļā reģistrēts pirmais gripas gadījums Jelgavā.
- Līdz 49. nedēļai tika reģistrēti sporādiski gripas gadījumi, izņemot Rīgā, kur kopš 41. nedēļas līdz 18. nedēļai tika reģistrēti gripas gadījumi.
- 48. nedēļā gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 iedzīvotājiem Jūrmalā un Rīgā un visā Latvijā gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 49. nedēļā;
- Šajā monitoringa sezonā ļoti augsta gripas intensitāte tika reģistrēta vairākās administratīvajās teritorijās – Daugavpilī, Gulbenes novadā, Jelgavā, Jēkabpils novadā, Jūrmalā, Rēzeknē, Rīgā un Valmieras novadā.
- 51.–1. nedēļā bija reģistrēts gripas izplatības maksimālais līmenis;
- sākot ar 2. nedēļu gripas intensitāte pakāpeniski samazinājās, sporādiska izplatība turpinājās līdz 17. nedēļai.

0	- nav reģistrēta		200 - 399 uz 100 000 iedz.	- vidēja
< 100 uz 100 000 iedz.	- ļoti zema		400 - 599 uz 100 000 iedz.	- augsta
100 - 199 uz 100 000 iedz.	- zema		> 600 uz 100 000 iedz.	- ļoti augsta

Gripas intensitāte salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām

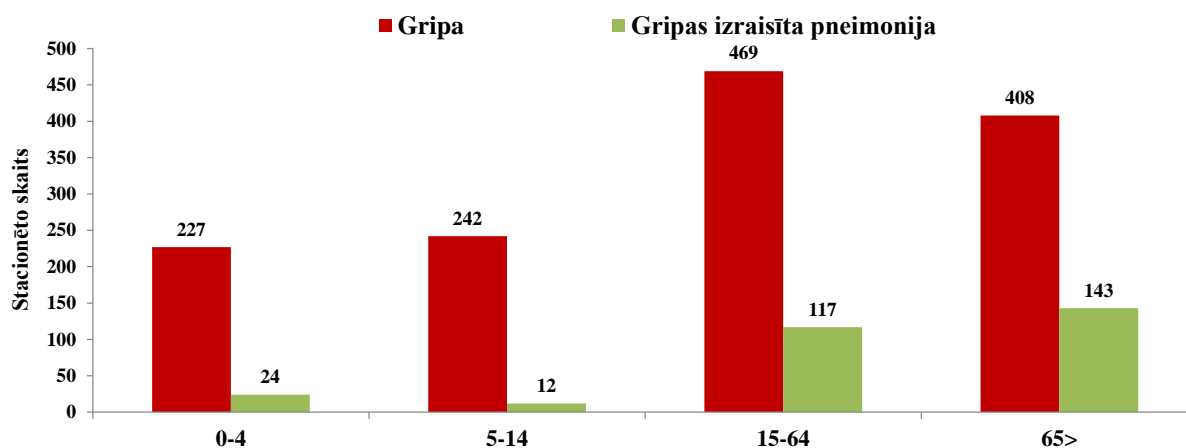
Zema saslimstības intensitāte valstī virs 100 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotājiem aprakstāmajā sezonā tika novērota 2022. gada 49. un 9. nedēļā, 50 nedēļā un laika posmā no 5. līdz 7. nedēļai tika novērota vidēja saslimstības intensitāte, savukārt no 2. līdz 4 nedēļai novērota augsta saslimstības intensitāte.

Sezona	Nedēļas, kad gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 iedz.	Nedēļas, kad noteikta maksimālā intensitāte	Maksimālā intensitāte (gadījumu skaits uz 100 000 iedz.)
2022.-2023.	49.-8.	52.-1.	766,5-744,8
2021.-2022.	12.; 16.-20.	19.	317,3
2020.-2021.	–	1.	7,0
2019.-2020.	49.-10.	51.	310,5
2018.-2019.	3.-10.	5.-6.	362,1–363,0
2017.-2018.	7.-14.	10.	310,6
2016.-2017.	3.-10.	5.	421,9
2015.-2016.	4.-10.	5.	216,3
2014.-2015.	4.-9.	5.	569,5
2013.-2014.	–	7.	12,8
2012.-2013.	4.-15.	5.-8.	428,1–454,1
2011.-2012.	10.-13.	11.	240,3
2010.-2011.	3.-8.	5.	463,6

Hospitalizētie pacienti gripas gadījumos

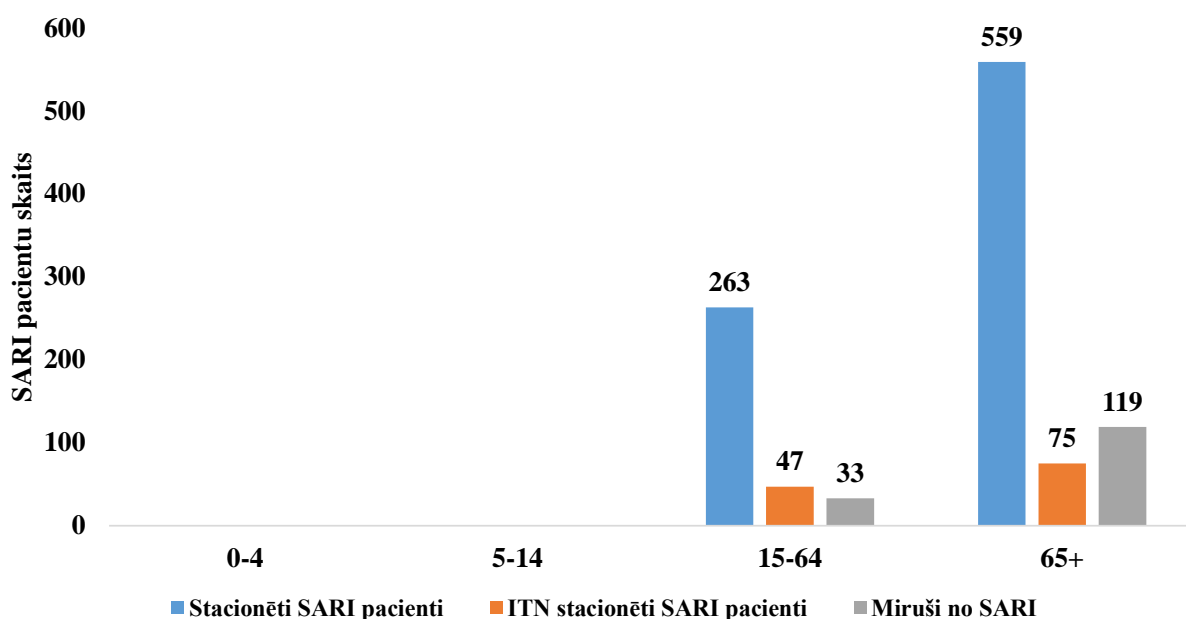
Aprakstāmajā sezonā monitoringā iekļautajās 9 slimnīcās tika hospitalizēti 1 642 pacienti: 1 346 (82,0%) pacienti ar gripu un 296 (18,0%) pacienti ar gripas izraisītu pneimoniju.

Visvairāk stacionēto pacientu vidū ar diagnozi *gripa* bija vecuma grupā no 15 līdz 64 gadiem - 35%, savukārt uzņemto pacientu vidū ar diagnozi *gripas izraisīta pneimonija* bija vairāk senioru vidū virs 65 gadiem – 48,3%.

VSIA “Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcā” (PSKUS) dati tiek analizēti citā griezumā, smagu akūtu respiratoro infekciju (SARI) uzraudzības ietveros, apvienojot gripas, Covid-19 un RSV (respiratori sincitiālā vīrusa) infekcijas uzraudzību.

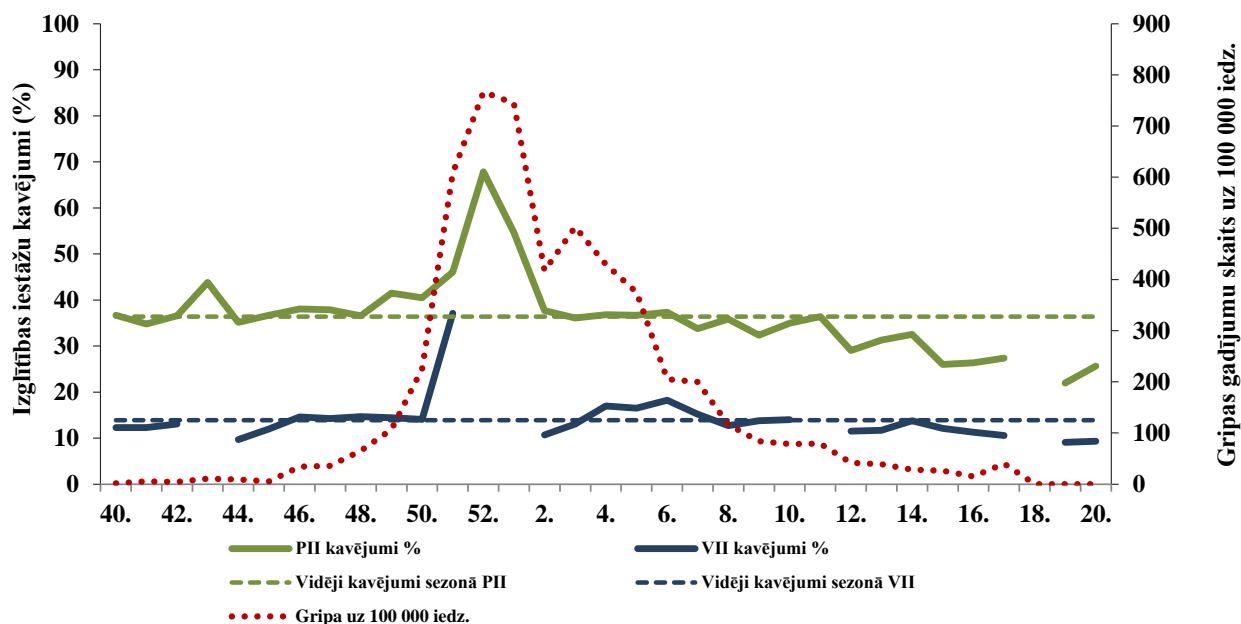
Kopā monitoringa sezonas laikā PSKUS tika stacionēti 30 129 pacienti, no tiem ar SARI tika stacionēti 822 (2,7%) pacienti. Visvairāk stacionēto pacientu vidū ar SARI bija vecuma grupā virs 65 gadiem – 68%.

Izglītības iestāžu apmeklējums

No 2022. gada 45. nedēļas samazinājās apmeklējums monitoringā iesaistītajās vispārējās izglītības iestādēs un pirmsskolas izglītības iestādēs. Vislielākais kavējumu skaits izglītības iestādēs bija reģistrēts 51. nedēļā, kad skolas neapmeklēja 37,1% skolēnu un pirmsskolas izglītības iestādes neapmeklēja 46,1% bērnu.

Viszemākā apmeklētība pirmsskolas izglītības iestādēs, kas tika reģistrēta 52. nedēļā, sakrita ar brīvdienām skolās.

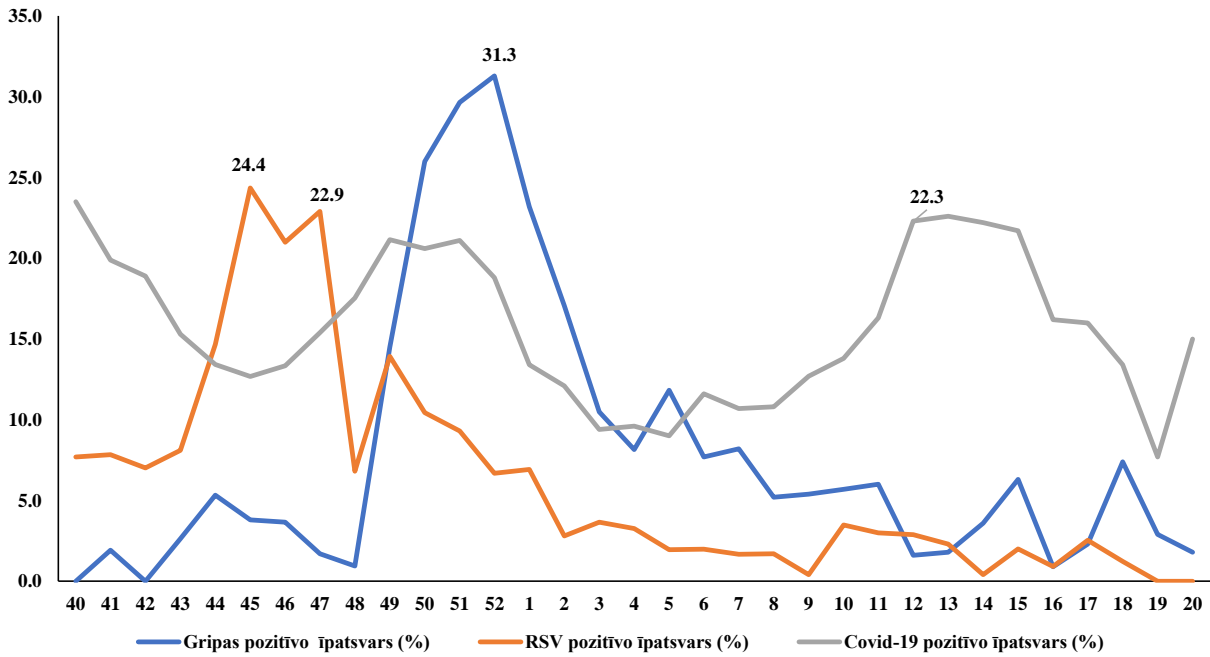

Virusoloģijas dati

SIA „Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca” Nacionālā mikrobioloģijas referenču laboratorijā sezonas laikā uz gripu tika izmeklēti 8 124 personu klīniskie paraugi, no tiem 829 (10,2 %) bija pozitīvi paraugi uz gripu.

Izmeklēto paraugu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu, kur tika izmeklēti 1 850 paraugi, bija lielāks.

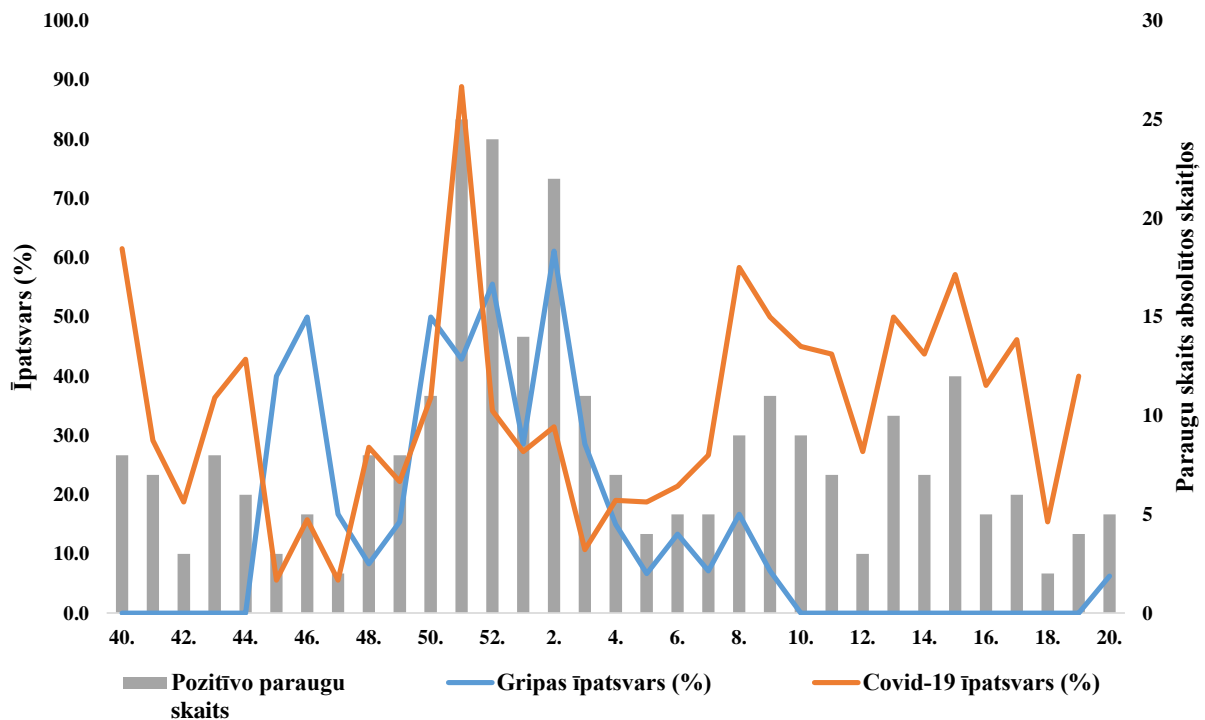
- Monitoringa sākumā tika novērots augsts respiratori sincitiālā vīrusa (RSV) pozitīvo paraugu īpatsvara rādītājs, maksimumu sasniedzot no 2022. gada 45. nedēļas līdz 47. nedēļai.
- 2022. gada 52. nedēļā tika reģistrēts augstākais gripas pozitīvo paraugu īpatsvars – 31,3%.
- Monitoringa sezonas laikā tika novēroti SARS-CoV-2 divi viļņi, kur augsti pozitīvo paraugu īpatsvara rādītāji bija no 2022. gada 49. nedēļas līdz 52. nedēļai un 2023. gada 12. nedēļas līdz 15. nedēļai.

VSIA “Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcā” (PSKUS) dati tiek analizēti citā griezumā, smagu akūtu respiratoro infekciju (SARI) uzraudzības ietveros, apvienojot gripas, Covid-19 un RSV (respiratori sincitiālā vīrusa) infekcijas uzraudzību.

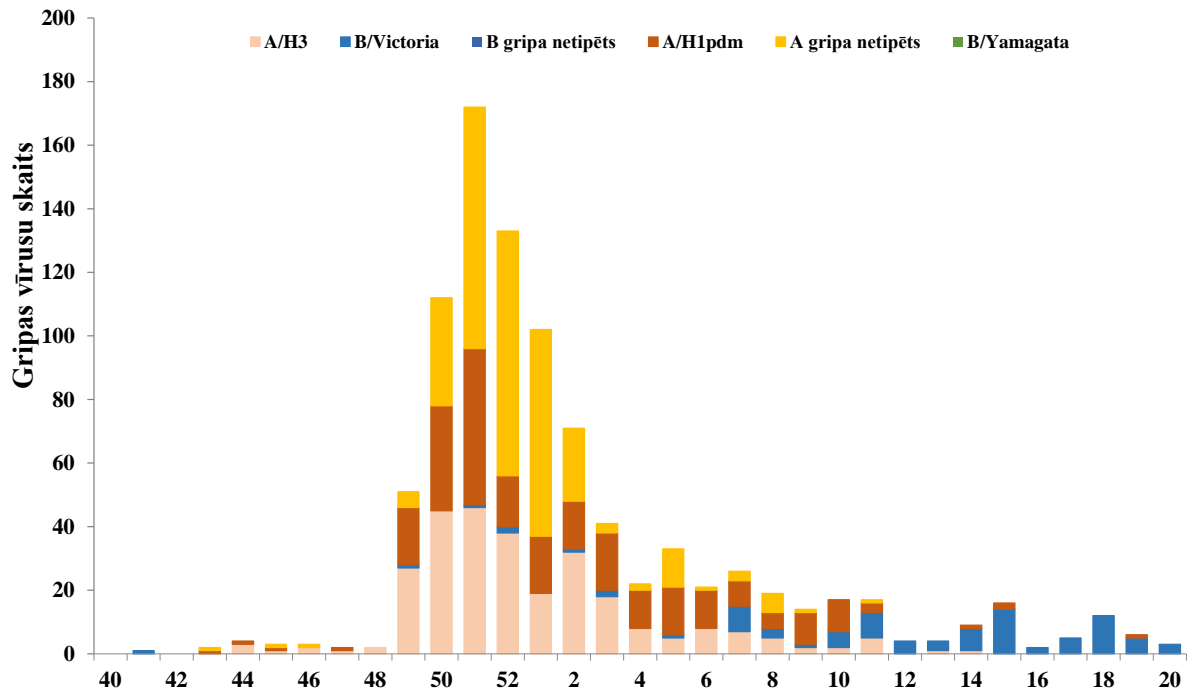
Uz gripu PSKUS kopā tika testēti 354 paraugi, no kuriem 62 (17,5%) bija pozitīvi, savukārt uz Covid-19 tika testēti 653 paraugi, no kuriem 214 (32,8%) bija pozitīvi.

Maksimālais gripas īpatsvara rādītājs PSKUS tika novērots 2023. gada 2. nedēļā, sasniedzot 61,1%, bet Covid-19 īpatsvara maksimālais rādītājs bija 2022.gada 51. nedēļā - 88,9%.

Izmeklēto paraugu un apstiprināto elpceļu vīrusu skaits pa nedēļām

2022. – 2023. gada sezonā NMRL laboratorijā bija noteikti 929 gripas vīrusi. Apstiprināti 840 *A tipa* gripas vīrusa paraugi, no tiem 250 raksturoti kā A/H1pdm09 gripas vīrusi un 278 raksturoti kā A/H3 gripas vīrusi. Kā arī noteikti 89 *B tipa* gripas vīrusi, visi pieder *B/Victoria* līnijai.

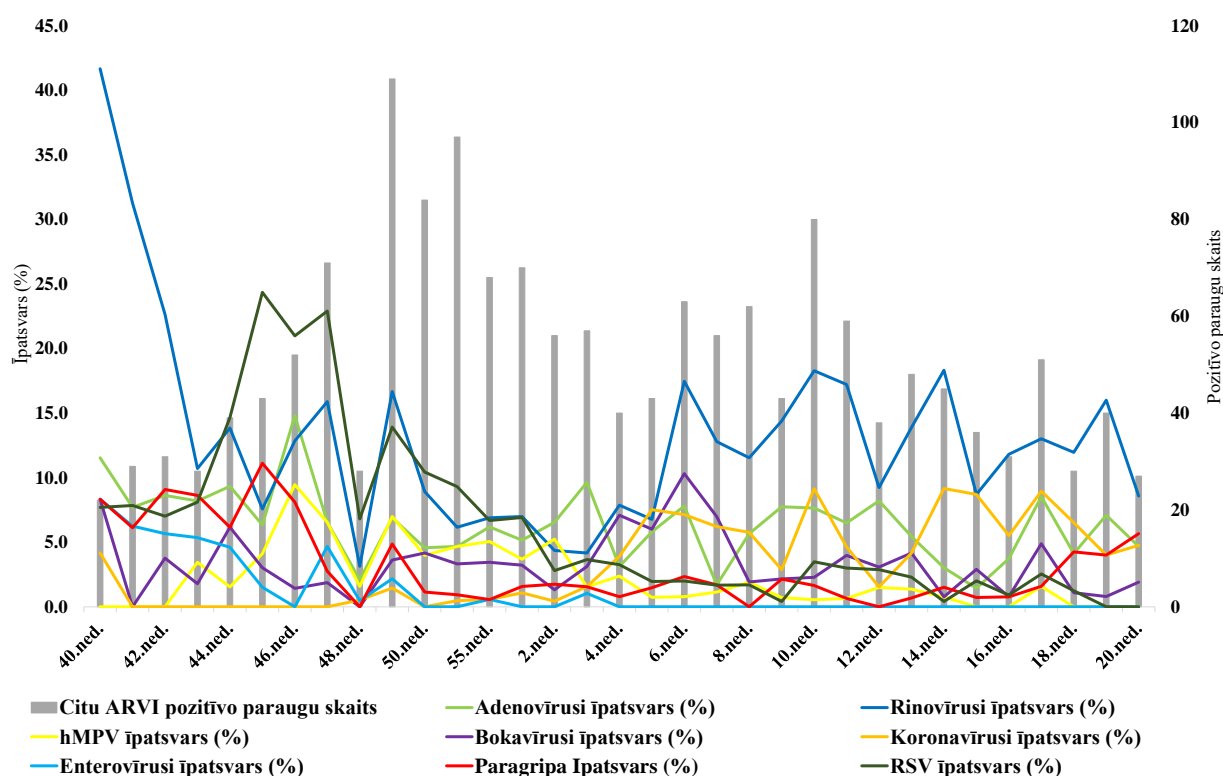
Apstiprināti citi respiratorie vīrusi – rinovīrusi (487), adenovīrusi (266), cilvēka metapneimovīrusi (103), sezonālie koronavīrusi (150), bokavīrusi (139), enterovīrusi (27), paragripa I tipa vīruss (17), paragripa II tipa (7), paragripa III tipa (21), paragripa IV tipa (18) un paragripa (nediferencējot) (33).

Nedēļas	A tipa gripa	B tipa gripa	Izmeklēto paraugu skaits	Paragripa I	Paragripa II	Paragripa III	Paragripa IV	Paragripa (nediferencēts)	Izmeklēto paraugu skaits	Adenovīrusi	Izmeklēto paraugu skaits	Rinovīrusi	Izmeklēto paraugu skaits	hMPV	Izmeklēto paraugu skaits	Bokavīrusi	Izmeklēto paraugu skaits	Koronavīrusi	Izmeklēto paraugu skaits	Enterovīrusi	Izmeklēto paraugu skaits	RSV	Izmeklēto paraugu skaits	Citu ARVI pozitīvo paraugu skaits	Kopējais pozitīvo paraugu skaits
40			27	1	1				24	3	26	10	24		24	2	24	1	24	2	24	2	26	22	22
41		1	52		2	1			49	4	52	15	48		49		48		48	3	48	4	51	29	30
42			59	5					55	5	58	12	53		55	2	53		53	3	53	4	57	31	31
43	2		76	1	1	3			58	5	61	6	56	2	58	1	56		56	3	56	6	74	28	30
44	4		75	2		2			65	7	75	9	65	1	65	4	65		65	3	65	11	75	39	43
45	3		79	1		4	3		72	5	79	5	66	3	73	2	66		66	1	66	19	78	43	46
46	3		82	2	1	1	2		74	12	81	9	70	7	74	1	70		70	70	70	17	81	52	55
47	2		118			1	2		109	7	107	17	107	7	107	2	107		107	5	107	30	131	71	73
48	2		213						191	4	191	6	191	3	191		191	1	191	1	213	13	191	28	30
49	50	1	352	1	1	5			144	10	145	23	138	10	143	5	138	2	138	3	138	49	352	109	160
50	112		431	1	1	1			175	8	175	15	168	7	176	7	168		168		168	45	431	84	196
51	171	1	580		1	1			214	10	214	13	211	10	214	7	211	1	211		211	54	580	97	269
52	131	2	425	1					178	11	178	12	174	9	178	6	174	1	174	1	174	27	404	68	201
1	102		440		1		2		190	10	194	13	186	7	190	6	186	2	186		186	29	419	70	172
2	70	1	416	1			1	2	229	15	229	10	229	12	229	3	229	1	229		229	11	393	56	127
3	39	2	391			1	2		194	19	197	8	192	3	194	6	192	3	192	2	192	13	355	57	98
4	22		270			1			127	4	128	10	127	3	126	9	127	5	128		127	8	245	40	62
5	32	1	279					2	136	8	138	9	133	1	136	8	133	10	133		133	5	256	43	76
6	21		271			1		2	128	10	128	22	126	1	128	13	126	9	126		126	5	251	63	84
7	18	8	317	1	1	1			177	3	176	22	172	2	176	12	172	9	145		172	5	299	56	82
8	16	3	368						209	12	212	24	208	4	209	4	208	12	208		208	6	352	62	81
9	13	1	258				1	2	140	11	142	20	139	1	141	3	139	4	139		139	1	244	43	57
10	12	5	300					3	182	14	183	32	175	1	182	4	175	16	175		175	10	287	80	97
11	9	8	281					1	154	10	154	26	151	1	154	6	151	7	151		151	8	267	59	76
12		4	252						133	11	134	12	130	2	133	4	130	2	130		130	7	243	38	42
13	1	3	227					1	147	8	147	20	144	2	147	6	144	6	144		144	5	218	48	52
14	2	7	252					2	132	4	132	24	131	1	132	1	131	12	131		131	1	247	45	54
15	2	14	253					1	138	2	139	12	138		138	4	138	12	138		138	5	249	36	52
16		2	220					1	130	5	134	15	127		130	1	127	7	127		127	2	220	31	33
17		5	220					2	126	11	129	16	123	2	126	6	123	11	123		123	3	118	51	56
18		12	163					4	94	4	97	11	92		94	1	92	6	92		92	2	162	28	40
19	1	5	209					5	125	9	127	20	125		125	1	125	5	125		125		205	40	46
20		3	168			1		5	106	5	107	9	105		106	2	105	5	105		105		164	27	30
Kopā	840	89	8124	17	7	21	18	33	4405	266	4469	487	4324	102	4403	139	4324	150	4298	27	4346	407	7725	1674	2603

Noteikto respiratoro vīrusu īpatsvars

Aprakstāmajā sezonā cirkulējošo vīrusu struktūrā *A tipa* un *B tipa* gripas vīrusi veidoja, attiecīgi 32,3 % un 3,4%. Respiratori sincitiālā vīrusa īpatsvars (19,8%) bijis ievērojami lielāks nekā iepriekšējā sezonā. Savukārt rinovīrusi un adenovīrusi salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu tika noteikti mazāk, attiecīgi 17,2% un 12,0%. Paragripas vīrusi šajā sezonā veidoja kopā tikai 2% no visiem pozitīvajiem paraugiem.

Respiratorie vīrusi	2019.-2020.		2020.-2021.		2021.-2022.		2022.-2023.	
	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
A gripa	230	22,8	0	0,0	145	28,1	840	32,3
B gripa	277	27,4	0	0,0	2	0,4	89	3,4
RSV	121	12,0	3	2,3	102	19,8	407	15,6
Adenovīrusi	63	6,2	39	30,5	62	12,0	266	10,2
Rinovīrsi	165	16,3	56	43,8	89	17,2	487	18,7
Paragripa I	16	1,6	1	0,8	3	0,6	17	0,7
Paragripa II	1	0,1	0	0,0	0	0,0	7	0,3
Paragripa III	0	0,0	1	0,8	3	0,6	21	0,8
Paragripa IV	5	0,5	0	0,0	4	0,8	18	0,7
Paragripa (nedif.)	-	-	-	-	-	-	33	1,3
hMPV	26	2,6	14	10,9	20	3,9	102	3,9
Bokavīrsi	21	2,1	4	3,1	42	8,1	139	5,3
Koronavīrsi	63	6,2	8	6,3	34	6,6	150	5,8
Enterovīrusi	22	2,2	2	1,6	10	1,9	27	1,0
Kopā	1 010	100,0	128	100,0	516	100,0	2 603	100,0

Gripas vīrusu tipēšana

Iepriekšējās sezonās cirkulējošo vīrusu struktūra bija atšķirīga. 2019.-2020. gada sezonā no *B tipa* gripas izplatījās tikai *B/Victoria* līnijas vīrusi un no *A tipa* gripas prevalēja *A/H3*, savukārt 2020.-2021. gada sezonā izmeklētajos klīniskajos paraugos gripas vīrusi nebija noteikti, bet 2021. – 2022. gada sezonā dominēja *A/H3* gripas apakštips.

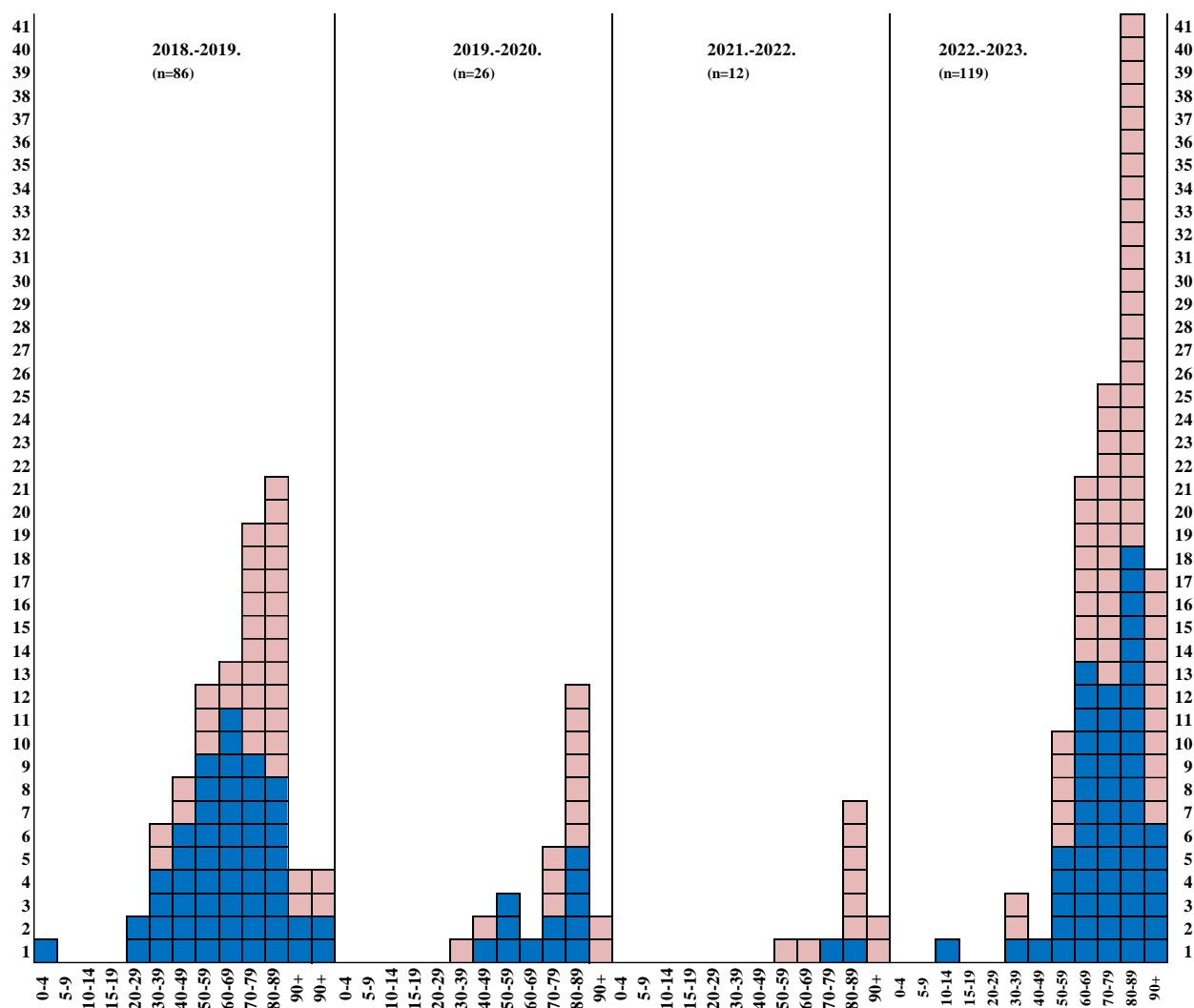
Salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām ir augsts NRL noteikto gripas vīrusu skaits - 2022.-2023. gada sezonas laikā uz gripas vīrusiem bija pozitīvi kopā 929 klīniskie paraugi. Apakštips noteikts 528 *A tipa* gripas vīrusiem, no kuriem 47,3% bija tipēti kā *A/H1pdm09* un 52,7% bija tipēti kā *A/H3*. No *B tipa* gripas vīrusiem bija tipēti 89 paraugi – visi (100%) pieder *B/Victoria* apakšlīnijai.

Sezona	2019.-2020.	2020.-2021.	2021.-2022.	2022.-2023.
<i>A (netipēti)</i>	228	0	45	312
<i>A (H1)pdm09</i>	18	0	0	250
<i>A (H3)</i>	39	0	100	278
<i>B (netipēti)</i>	162	0	1	0
<i>B /Yamagata</i>	0	0	0	0
<i>B /Victoria</i>	115	0	1	89
Kopā	507	0	147	929

Gripas izraisītie nāves gadījumi un kopējā mirstība

Aprakstāmajā sezonā Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) apkopojis informāciju par 119 letāliem gadījumiem (dati papildināti no SPKC Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes, kur “Medicīnas apliecība par nāves cēloni” diagnoze *gripa* (SSK kods J10–J11) bija norādīta kā viens no nāves cēloņiem). 79 gadījumiem diagnoze *gripa* ir norādīta kā pamatcēlonis un 40 nāves gadījumiem *gripa* viens no nāves cēloņiem, bet pamatcēlonis bija cits.

No 119 mirušajiem 57 (47,9%) bija vīrieši un 62 (52,1%) sievietes. Mirušo pacientu vecums no 10 līdz 96 gadiem, vidējais vecums – 75 gadi. Lielākais īpatsvars mirušo vidū bija pacienti vecumā virs 70 gadiem – 83 jeb 69,7%, savukārt iepriekšēja sezonā mirušo īpatsvars vecumā virs 70 gadiem bija 10 jeb 83,3%. 2020.–2021. gada sezonā ziņojumi par nāves gadījumiem ar apstiprinātu vai varbūtēju gripas infekciju nebija saņemti; 2019.–2020. gada sezonā vecāki par 70 gadiem bija 19 (73,1%) un 2018.–2019. gada sezonā – 45 (52,3%).

Aprakstāmajā 2022.–2023. gada sezonā no ārstniecības personām saņemti ziņojumi par 60 nāves gadījumiem pacientiem ar laboratoriski apstiprinātu *A tipa* gripu (36 sievietes vecumā virs 30 gadiem un 24 virieši vecumā virs 40 gadiem)

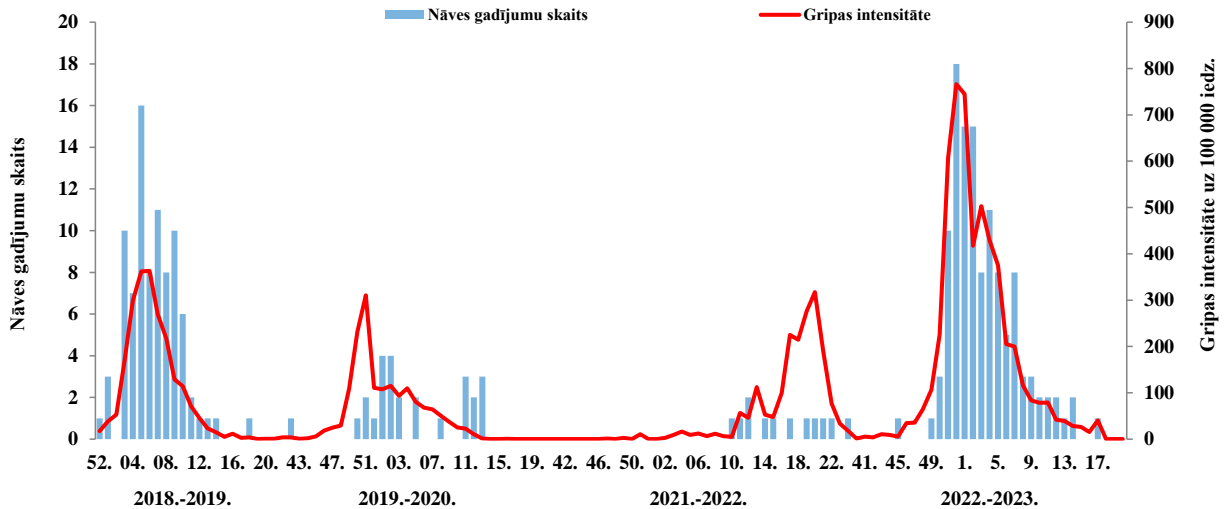
Gandrīz visiem mirušajiem bija viena vai vairākas hroniskas saslimšanas. Visbiežāk noteiktas hroniskas sirds un asinsrites saslimšanas, kā arī citas (elpceļu slimības, cukura diabēts, nieru un aknu saslimšanas, onkoloģiskās saslimšanas un nervu sistēmas slimības.

No visiem reģistrētajiem nāves gadījumiem 112 pacientiem nāve iestājās stacionārajās ārstniecības iestādēs, 7 pacienti miruši mājās.

No visiem reģistrētajiem nāves gadījumiem, kuros noskaidrots pacientu vakcinācijas statuss, 23 pacienti nebija vakcinēti, 94 pacientu vakcinācijas statuss pret gripu nav zināms.

Nāves gadījumu skaits pa nedēļām

Lielākais nāves gadījumu skaits 2022.–2023. gada sezonā reģistrēts 2022. gada 52. nedēļā (18 jeb 15% no kopējā letālo gadījumu skaita). Aprakstāmajā sezonā gripas epidēmija maksimālā intensitātē sakrīt ar nāves gadījumiem, kas bija saistīti ar gripu.

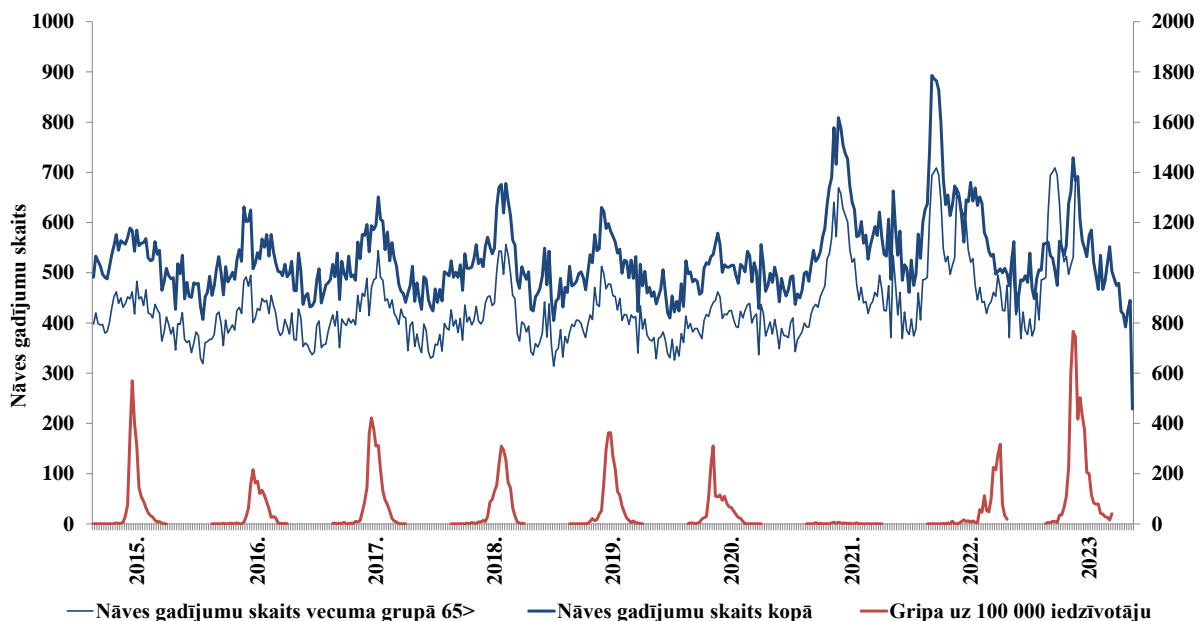

Kopējās mirstības rādītāji Latvijā no 2015. gada oktobra līdz 2023. gada jūnijam¹

SPKC Veselības statistikas nodaļas dati par kopējo nāves gadījumu skaitu (izņemot ārējo ceļoņu izraisītos nāves gadījumus) no 2014. gada 40. nedēļas līdz 2023. gada 26. nedēļai rāda, ka visaugstākie iknedēļas mirstības rādītāji katru sezonu tiek novēroti gripas epidēmijas laikā. Kopējā iknedēļas mirstības svārstības sakrīt ar mirstības svārstībām vecuma grupā ≥ 65 .

Aprakstāmajā sezonā, kā arī iepriekšējā sezonā kopējās mirstības rādītājus ir ietekmējusi Covid-19 pandēmija. Taču Covid-19 stāvoklim stabilizējoties novērojams, ka kopējā mirstība 2022. – 2023. gada sezonā samazinājusies salīdzinājumā ar iepriekšējām divām sezonām. Mirušo skaits kopā 2022. – 2023. gada sezonā bija par 2,8% mazāks, nekā iepriekšējā sezonā. Aprakstāmajā sezonā vislielākais mirušo skaits ($>$ nekā 650 nāves gadījumi nedēļā) reģistrēti no 2022. gada 51. Līdz 2023. gada 2. nedēļai.

Kopējā mirstība un gripas intensitāte no 2014.-2015. gada sezonas

¹ <https://www.spkc.gov.lv/lv/statistika-un-petijumi/statistika/veselibas-aprupes-statistika>

Vakcinācija pret sezonālo gripu

Saskaņā ar Ministru kabineta 2000. gada 26. septembra noteikumiem Nr. 330 “Vakcinācijas noteikumi” 2022.-2023. gada gripas epidēmiskajā sezonā vakcināciju pret gripu valsts apmaksā šādām riska grupām:

- bērni vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem (ieskaitot);
- bērni vecumā no 24 mēnešiem līdz 17 gadiem (ieskaitot) un pieaugušie, kuri pieder pie šādām veselības riska grupām:
 - personas ar hroniskām plaušu slimībām;
 - personas ar hroniskām kardiovaskulārām slimībām neatkarīgi no to cēloņa;
 - personas ar hroniskām vielmaiņas slimībām;
 - personas hroniskām nieru slimībām;
 - personas ar imūndeficītu;
 - personas, kuri saņem imūnsupresīvu terapiju;
- bērni vecumā no 24 mēnešiem līdz 17 gadiem (ieskaitot), kuri ilgstoši saņem terapiju ar *ac. acetylsalicylicum*;
- pieaugušie ar psihiskām slimībām;
- grūtnieces;
- ārstniecības personas un ārstniecības atbalsta personas, kuras, pildot darba pienākumus, ir tuvā kontaktā ar pacientiem;
- ilgstošas sociālās aprūpes centru darbinieki, kuri, pildot darba pienākumus, ir tuvā kontaktā ar klientiem;
- ilgstošas sociālās aprūpes centru klienti;
- personas vecumā no 65 gadiem.

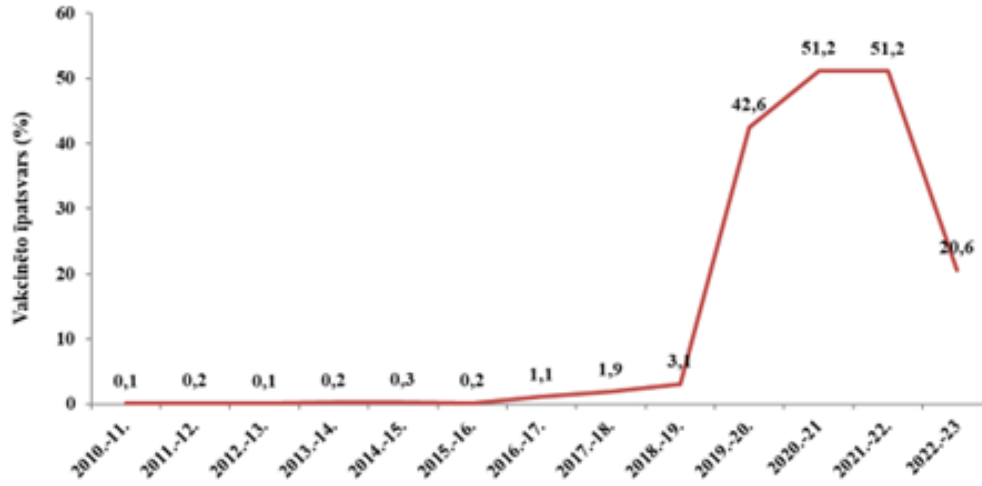
Imunizācijas līmenis Latvijas iedzīvotāju populācijā

Saskaņā ar Slimību profilakses un kontroles datiem, vakcinēto iedzīvotāju skaits pret sezonālo gripu ar valsts apmaksāto vakcīnu, salīdzinot ar iepriekšējo sezonu, palielinājies par 17%. 2022./2023. gada gripas epidēmiskajā sezonā tika vakcināti 119 437 iedzīvotāji: t.sk bērni līdz 2 gadu vecumam (5378), grūtnieces (1958), sociālās aprūpes centru (SAC) iemītnieki (8217) un darbinieki (775), ārstniecības iestāžu darbinieki un ārstniecības iestāžu atbalsta personas (6232), personas vecumā no 65+ (66164), kā arī citas riska grupas (30704). Vidējais imunizācijas līmenis sasniedzis vismaz 6,3% no visas Latvijas iedzīvotāju populācijas.

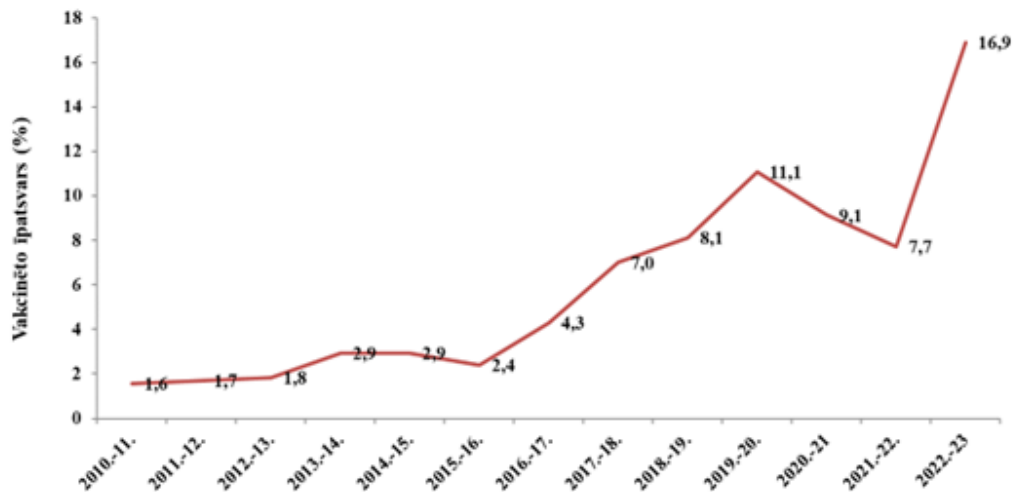
Bērnu vakcinācija pret gripu vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem

Vakcinēto bērnu īpatsvars vecuma grupā no 6 līdz 23 mēnešiem ievērojami samazinājies (par 61%) salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu un sasniedza 21% no iedzīvotāju skaita šajā vecuma grupā.

Senioru vakcinācija pret gripu vecumā no 65 gadiem*

Vakcinēto senioru īpatsvars vecuma grupā no 65 gadiem 2022.-2023. gadā sezonā salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu pieauga par 118%, sasniedzot 17% no iedzīvotāju skaita šajā vecuma grupā.

Grūtnieču vakcinācija

No 2019. gada grūtnieces saņem 100% valsts apmaksātu vakcīnu pret gripu. Tomēr pret sezonālo gripu vakcinēto grūtnieču īpatsvars pakāpeniski samazinās: 2019. –2020. gada sezonā bija vakcinētas 5 156 grūtnieces, 2020.-2021. gada sezonā – 4 940 grūtnieces un 2021.-2022. gada sezonā 3 067 grūtnieces, savukārt 2022-2023. gada sezonā tika vakcinētas 1958 grūtnieces.

Sezonas raksturojums Eiropas reģionā un Ziemeļu puslodē

2021.–2022. gada gripas sezonas raksturojums Eiropas reģionā²

Sezonālās epidēmijas aktivitātes sliekšnis 10% pozitīvo paraugu īpatsvars uzraudzības tīkla kontrolparaugos pirmo reizi tika pārsniegts 45./2022. nedēļā. Pēc maksimuma 51./2022. nedēļā ar pozitīvo paraugu īpatsvaru - 39%, gripas aktivitāte visā reģionā samazinājās līdz 4./2023. nedēļai, kad pozitīvo paraugu īpatsvars sasniedza 21%, pēc tam atkal pieauga, lai svārstītos aptuveni 25% robežās no 2023. gada 6. līdz 11. nedēļai, pirms samazinājās zem 10% 16./2023. nedēļā.

Kopumā šosezon primārās aprūpes uzraudzības tīkla iestādādēs dominējuši A(H3) gripas vīrusi, tomēr lielāka A(H1)pdm09 un B tipa vīrusu cirkulācija tika novērota attiecīgi sākot ar 50./2022. un 2./2023. nedēļu. Iestādēs, kas atrodas ārpus uzraudzības tīkla, tika konstatēta lielāka A(H1)pdm09 (55%) cirkulācija nekā A(H3) vīrusu (45%).

Gan A, gan B tipa gripas vīrusi ir konstatēti stacionāriem pacientiem ICU un citās nodaļās, un SARI pacientu vidū dominēja A(H1)pdm09 gripas vīrusi.

Vīrusa veidu un apakštipu izplatība dažādās valstīs un uzraudzības sistēmās sezonas laikā ir bijusi mainīga.

B/Yamagata vīrusi, kurus sporādiski atklāj un par kuriem ziņo dažādas valstis, ir turpināti pētīt, un ir pierādīts, ka tie ir saistīti ar dzīvu novājinātu gripas vakcīnu (LAIV).

Vakcinācija joprojām ir labākais aizsardzības līdzeklis gripas profilaksei. Palielinoties gripas vīrusa cirkulācijai, ārstiem jāapsver iespēja agrīnai pretvīrusu ārstēšanai pacientiem no riska grupām saskaņā ar vietējiem ieteikumiem, lai novērstu smagus iznākumus. Līdz šim analizētie gripas vīrusi joprojām ir jutīgi pret neiraminidāzes inhibitoriem un baloksavīra marboksilu.

² <http://flunewseurope.org/>

Gripas uzraudzības tīklā noteikto *A* un *B* tipa gripas vīrusu tipēšana

Vīrusa tips un apakštips	2022. -2023. gada sezona	
	Skaitis	% ^a
<i>A</i> tipa gripas vīrusi	19 635	69
<i>A(H1N1)pdm09</i>	5 836	27
<i>A(H3N2)</i>	10 088	46
<i>A netipēts</i>	3 711	17
<i>B</i> tipa gripas vīrusi	8 691	31
<i>B/Victoria</i> līnija	2 665	27
<i>B/Yamagata</i> līnija	-	-
Nav noteikta līnija	6 026	62
Noteikti kopā (paraugu skaits kopā)	28 326 (155 203)	18

Ārpus gripas uzraudzības tīklā noteikto *A* un *B* tipa gripas vīrusu tipēšana

Vīrusa tips un apakštips	2022. -2023. gada sezona	
	skaitis	% ^a
<i>A</i> tipa gripas vīrusi	197 405	75
<i>A(H1N1)pdm09</i>	31 792	16
<i>A(H3N2)</i>	25 550	13
<i>A netipēts</i>	140 063	70
<i>B</i> tipa gripas vīrusi	66 584	25
<i>B/Victoria</i> līnija	5 290	8
<i>B/Yamagata</i> līnija	-	-
Nav noteikta līnija	61 294	90
Noteikti kopā (paraugu skaits kopā)	263 989 (2 711 362)	10

^a *A* un *B* tipa vīrusiem saucējs ir kopējais noteikto gripas vīrusu skaits; *A* tipa gripas vīrusu apakštipiem saucējs ir kopējais tipēto *A* tipa gripas vīrusu skaits; *B* tipa gripas vīrusu celmiem saucējs ir kopējais raksturoto *B* tipa gripas vīrusu skaits

Gripas vīrusu ģenētiskais raksturojums³

Kopumā 2022.–2023. gada sezonas laikā (40./2022.–30./2023. nedēļa) tika atklāti un ģenētiski raksturoti 7 259 vīrusi:

- 2 740 *A/H1N1* vīrusi, no kuriem:
 - Visi izņemot piecus piederēja apakšgrupai 6B.1A.5a.2, ko pārstāv
 - 721 *A/Norway/25089/2022* (5a.2a.1),
 - 918 *A/Sidneja/5/2021* (5.a.2.a)
 - 44 *A/Victoria/2570/2019* (5.a.2.),
 - 1052 tika iedalīti kategorijā “Sarakstā nav iekļauta apakšgrupa”
 - 5 piederēja apakšgrupai 6B.1A.5a.1 vīrusi, ko pārstāv
 - *A/Guangdong-Maonan/SWL1536/2019*.

³ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Influenza-characterization-August-2023.pdf>

- 2 932 *A/H3N2* vīrusi, no kuriem
 - 2 803 piederēja “Bangladesh-like” apakšgrupai 3C.2a1b.2a.2, ko pārstāv
 - 1 704 *A/Bangladesh/4005/2020* (2),
 - 213 *A./ Darwin/9/2021* (2a)
 - 886 *A/Slovenia/8720/2022* (2a.1).
 - Trīs vīrusi saturēja HA gēnus, kas pieder apakšgrupai 3C.2a1b.1a, ko pārstāv
 - *A/Denmark/3264/2019*
 - 126 tika iedalīti kategorijā “Sarakstā nav iekļauta apakšgrupa”.
- 1 587 *B/Victoria* līnijas vīrusi, no kuriem
 - 1 266 bija apakšgrupa V1A.3a.2, ko pārstāv
 - *B/Austria/1359417/2021*.
 - Atlikušais 321 vīruss tika iedalīts kategorijā “Apakšgrupa nav iekļauta sarakstā”.

Gripas vīrusu pārbaude uz jutību pret neiraminidāzes inhibitoriem

PVO Eiropas reģionā 2022. – 2023.gada sezonā līdz 30. nedēļai bija pārbaudīti 2 690 vīrusi. Jutība pret neiraminidāzes inhibitoriem (NAI) pārbaudīta: 1 030 *A/H3*, 832 *A/H1N1* un 352 *B tipa* vīrusi tika noteikti genotipiski; 261 *A/H3N2*, 166 *A/H1N1* un 48 *B tipa* vīrusi tika noteikti fenotipiski. Genotipiski tika konstatēts, ka divi *A/H1N1* vīrusi satur NA *H275Y* marķieri, kas liecina par ļoti samazinātu inhibīciju (HRI) ar NAI oseltamiviru un peramiviru; fenotipiski netika identificēti vīrusi ar samazinātu inhibīciju. Jutība pret PA inhibitoru baloksavīra marboksilu (BXM) tika genotipiski novērtēta 2 067 vīrusiem: 1 150 *A/H3N2*, 561 *A/H1N1* un 356 *B tipa* vīrusiem. Netika konstatēta samazināta jutības pret BXM marķieri.

Frensisa Krika Pasaules gripas centrā (WIC) 1124 gripas vīrusi, kas PVO EURO reģionā tika atklāti 2022.–2023. gada sezonā, tika fenotipiski novērtēti pret oseltamiviru un zanamiviru: 360 *A/H1N1*, 527 *A/H3N2* un 237 *B/Victoria* līnija. Visiem vīrusiem abas NAI uzrādīja normālu inhibīciju (NI), izņemot trīs *A/H1N1* vīrusus: *A/Salamanca/637/2022*, *A/Israel/R10810/2022* un *A/Netherlands/10294/2023* HRI uzrādīja pret oseltamiviru un satur NA *H275Y* marķieri.

958 *H1N1*-, 1181 *H3N2*- un 699 *B/Victoria* saistīto NA gēnu sekvenču genotipa novērtējums, kas deponēts GISAID vīrusiem ar savākšanas datumiem no 40./2022. līdz 35./2023. nedēļai, neatrada nevienu marķieri, kas būtu saistīts ar samazinātu jutību pret NAI. 2 105 vīrusiem, kuros PA gēnu sekvenčēšana bija veiksmīga, netika identificēti marķieri, kas saistīti ar samazinātu BXM inhibīciju.

Vakcīnu sastāvs nākamajai sezonai

Ziemeļu puslodes 2023. – 2024. gada gripas sezonai.

2023. gada 24. februārī notikušajā PVO Konsultatīvā sanāksmē tika apstiprināts vakcīnu sastāvs 2023.-2024. gada sezonai Ziemeļu puslodē.

PVO iesaka izmantot trīsvērtīgas vakcīnas 2023.-2024. gada gripas sezonā.

Vakcīnās, kuru ražošanā tiek veikta izmantojot olas, jābūt šādiem komponentiem:

- *A/Victoria/4897/2020 (H1N1)pdm09-līdzīgs vīruss;*
- *A/Darwin/9/2021 (H3N2)-līdzīgs vīruss;*
- *B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-līdzīgs vīruss*

Vakcīnās, kas tiek ražotas izmantojot šūnas jeb rekombinantās vakcīnās, jāiekļauj:

- *A/Wisconsin/67/2022 (H1N1)pdm09-līdzīgs vīruss;*
- *A/Darwin/6/2021 (H3N2)- līdzīgs vīruss;*
- *B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-līdzīgs vīruss*

PVO iesaka, izmantotojot četrvērtīgas vakcīnas (šūnas jeb rekombinantās vakcīnās vai vakcīnas, kuru ražošanā tiek veikta izmantojot olas) 2023. - 2024. gada gripas sezonā, kā B/Yamagata cilts komponentu iekļaut tālāk norādīto:

- *B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata lineage) -līdzīgs vīruss.*

Pilns ziņojums par 2023. gada 24. februāra lēmumu ir publicēts PVO interneta vietnē 4.

Par jaunā koronavīrusa SARS-CoV-2 pandēmiju

2020. gada 30. janvārī, ievērojot Ārkārtas komitejas ieteikumus, PVO ģenerāldirektors paziņoja, ka SARS-CoV-2 uzliesmojums ir starptautisks sabiedrības veselības ārkārtas stāvoklis (PHEIC).

Aktuālā informācija par 2019-nCoV izplatību Pasaules Veselības organizācijas un Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra interneta vietnēs:

PVO: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> ;

ECDC: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19>.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra 18. oktobra 2021. gada aktualizētas vadlīnijas COVID-19 un gripas uzraudzībai⁵

ECDC rekomendē pāriet no COVID-19 ārkārtas uzraudzības uz ilgtspējīgu uz mērķiem orientētu uzraudzību:

- Integrēta COVID-19, gripas un citu elpceļu patogēnu uzraudzība.
- Paplašināts kontrolpunktu pārklājums un pakalpojumu sniegšana, lai savāktu pietiekami daudz paraugu.
- Ziņošana par simptomātiskiem gadījumiem un laboratorisku testēšanu pacientiem ar COVID-19 simptomiem.
- Laboratoriski pārbaudīt, vēlams PQR, visus simptomātiskos gadījumus vai nodrošināt reprezentatīvu pacientu skaita testēšanu.
- Reprezentatīva SARS-CoV-2 pozitīvo paraugu sekvenēšana.
- Vakcīnas efektivitātes uzraudzība, ja iespējams, iekļaujot uzraudzības sistēmā.

⁴ <https://www.who.int/publications/m/item/recommended-composition-of-influenza-virus-vaccines-for-use-in-the-2023-2024-northern-hemisphere-influenza-season>

⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-surveillance-guidance>

- Mirstības uzraudzība.
- Seroepidemioloģiskie pētījumi.

Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijas gripas uzraudzībai

- Turpināt gripas uzraudzību visa gada garumā.
- Pārbaudīt klīniskos paraugus uz gripu un SARS-CoV-2 vīrusiem
- Izmantot multiplex⁶ gripas un SARS-CoV-2 testus (valstīm, kuras saņēmušas reaģentu komplektus no GISRS).
- Ziņot epidemioloģisko un laboratorijas informāciju reģionālajām un globālajām gripas uzraudzības platformām.⁷

Materiālu sagatavoja: SPKC Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas epidemioloģe Kate Karolīna Tomašūna (tālr. 27322988) un Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas vadītāja Larisa Savrasova.

Izmantoti materiāli:

- Gripas un citu akūto augšējo elpceļu infekciju monitoringa iknedēļas dati,
- Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģionālā tīkla informācija <http://www.flunewseurope.org/>,
- Eiropas slimību profilakses un kontroles centra gripas uzraudzības tīkla materiāli EISN (*European Influenza surveillance network*) – <https://www.ecdc.europa.eu/en/seasonal-influenza/surveillance-and-disease-data/seasonal-overviews>,
- Pasaules Veselības organizācijas informācija - <https://www.who.int/teams/global-influenza-programme/vaccines/who-recommendations>,
- Centrālās statistikas pārvaldes dati - <https://www.csp.gov.lv/lv>,
- Nacionālās mikrobioloģijas referenču laboratorijas dati (SIA RAKUS „Latvijas Infektoloģijas centrs”),
- SPKC Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes dati - <https://www.spkc.gov.lv/lv/jaunums/iedzivotaju-naves-celonu-statistika-2021gada-janvari-augusta>,
- Nacionālā Veselības dienesta dati - <http://www.vmnvd.gov.lv/>

Materiāla pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz SPKC ir obligāta.

Sezonas iknedēļas Epidemioloģijas biļetens ir pieejams SPKC mājas lapā: <http://www.spkc.gov.lv>

⁶ <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/multiplex.html>

⁷ <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1316069/retrieve>